

Envoltats d'un nivell tan gran de testimonis

ACOLLIR: LA LLUM QUE NEIX DEL CAOS

CONVERSA AMB FRA JACINT DURAN

ANNA GONZÁLEZ i MONTSE ANDREU

Fa anys que al convent dels caputxins d'Arenys de Mar es fa acollida de persones amb dificultats i d'immigrants. Ho hem volgut conèixer de prop de la mà de fra Jacint Duran. El que d'entrada volia ser una entrevista es convertí en una agradable i interessantíssima conversa, tant pel que s'hi relata com per les reflexions que ens interpel·len.

Una mica d'història

El fet d'acollir persones en el convent d'Arenys no era un partir de zero. Tots els convents caputxins fan acollida als pobres de maneres diverses. Des de sempre s'han donat aliments, ajudes de diverses menes, com pagar algun desplaçament, rebuts de llum, d'aigua...

Al convent d'Arenys, fa uns 25 anys, es van començar a donar alguns casos greus de persones que estaven en situació crítica i se'ls acollí a l'hostatgeria de dins el convent. Eren situacions complexes, això portà a que poc a poc s'arrangés un espai propi, diferent de l'hostatgeria, que es pintà, es dotà de lavabo, dutxa... És l'espai que ara anomenem "Hostatgeria nova" o "Ca la Maria".

Amb l'onada de la immigració es van acollir moltes persones indocumentades que no tenien on viure, sense deixar d'atendre persones amb altres problemes com la drogoaddicció... Es van haver d'ampliar espais. També vam acollir alguna parella i fins alguna família sencera.

Hem acollit molts marroquins, molts de l'Est (com ara ucraïnesos), d'Amèri-

ca (de l'Equador, Colòmbia...), de Tunísia, fins i tot un japonès... Ha passat pel convent molta gent i de procedències molt variades.

Les persones feien el seu camí. Trobaven un treball, es començaven a espavilar. Se'ls ensenyava a parlar castellà i català amb voluntaris que venien a ajudar-los; arreglaven els papers però llavors sorgia el problema de la vivenda. Cobraven una mica pel seu treball, però els preus dels pisos eren prohibitius. Això feia que l'hostatgeria anés augmentant en nombre de persones acollides, però no hi havia possibilitat de sortida.

Es parlà amb l'Ajuntament per si ens podien ajudar. Per aquests casos l'Ajuntament sempre ens ha atès molt bé, hi hagués el partit que hi hagués. El que nosaltres hem demanat ha estat sempre aprovat per unanimitat en els plens. Això sí, passava molt de temps abans no es feia realitat. I, per què? Doncs perquè és una decisió pública i això demana temps, no pot ser de ràpida solució. Nosaltres sí que podem prendre decisions amb més rapidesa, però ells no. En aquell moment, l'ajuda consistí en què el menjar del migdia de les persones que s'estaven a l'hostatgeria el proporcionaria l'Ajuntament. Actualment encara ho fa. Anem a l'hospital municipal de la gent gran a buscar el menú del dia.

En un segon moment d'aquest procés d'acollida, es parlà amb un alcalde (que després va ser Alcalde) a qui se li exposà que teníem molta gent acollida i que no s'hi cabia, amb l'afegit dels problemes per trobar pis que hem dit abans. S'aconseguí que la gent més autònoma pogués ocupar un pis cedit per l'Ajuntament i que això fes de trampolí per integrar-se a la vida normal. Les persones acollides pagaven un mínim per la llum i el manteniment de la casa i així podien fer una mica d'estalvis. Això a nivell organitzatiu sembla que està tot lligat, però la realitat era més complexa. Hi va haver gent que hi

va estar molt de temps en aquesta situació, altres menys.

Un tercer moment va venir quan, passat el temps, aquestes persones, malgrat tenir documents i treball i es poguessin acabar d'integrar i ser autònoms, es trobaven amb el mateix problema de molta altra gent de la vila, sobretot joves: l'habitatge. Els preus eren inaccessibles.

El convent tenia un hort i dialogant els frares d'Arenys amb als superiors dels frares caputxins de Catalunya (el Ministre provincial i el seu consell d'aquell moment), va sorgir la idea de cedir aquells terrenys per al jovent del poble amb dificultats per trobar vivenda. Es van iniciar tractes amb l'Administració, Ajuntament, Generalitat i una constructora. La condició que els frares posaren en aquest lliurament gratuït del terreny és que es construïssin habitatges de baix lloguer. Finalment, després de molt negociar, i malgrat no es complís tot el que en un principi s'havia acordat (sobretot pel que fa a la qualitat de l'obra i els preus de lloguer que foren més alts del que s'esperava), s'iniciaren les obres de construcció. Dels 68 pisos que es van construir, els frares poden designar directament els llogaters de quatre. Aquests llogaters han d'haver passat per la cura i el seguiment del convent.

Més enllà de l'habitatge

Per altra part, continuàvem atenent les persones que venien a buscar menjar. Totes elles vivien al carrer. Vam considerar que calia dignificar-les una mica i és per aquest motiu que es van construir unes dutxes. En un principi el servei d'higiene era a qualsevol hora; en augmentar el nombre d'usuaris hem hagut de posar un horari de dilluns a dijous. I així com els que vénen a buscar menjar diàriament només s'hi estan una estona, els que es dutxen fan una estada més llarga i això crea un ambient: s'han d'esperar, se'ls dona un entrepà, se'ls dona roba. Fra Vicenç vetlla perquè aquestes persones, malgrat visquin al carrer, vegin que tenen alguna cosa, la seva roba. És per això que se'ls renta la roba. El moment de les dutxes és un moment per fer caliu. Cal dir que hi ha estones de tensió. Cal pensar que s'acosten tota classe de persones, okupes, drogoaddictes... Fra Vicenç, en René (que és novici), juntament amb altres persones de la comunitat caputxina, estan al davant i ajuden a fer un ambient de caliu i, si convé, contenció. Hi ha l'Esperança, que té ja uns quans anys, que fa aquest servei, ajuda amb la roba i dona conversa als qui es vénen a dutxar i, precisament per l'edat que té (més de 80 anys), és respectada i estimada pels qui vénen a dutxar-se.

Pel que fa al servei de menjar diari, cal dir que atenem unes trenta o quaranta persones. Les despeses que suposen aquests àpats es cobreixen amb aportacions (sobretot en espècie) que es recullen a l'església o espontàniament rebudes d'institucions i, sobretot, de particulars. També en rebem d'altres convents caputxins. Amb tot, l'economia del convent es veu molt afectada, hi ha problemes per arribar

a final de mes. Hi ha un grup de voluntaris molt maco. Tot i que no ens agrada parlar de "voluntaris", és un terme massa genèric. De fet, aquest "voluntariat" és una expressió necessària de la vida dels creients. Som germans que ajudem a d'altres germans. Així doncs, un frare i un grup d'aquests germans que dèiem, format per unes 3 o 4 persones (diferent cada dia), cuina i reparteix el menjar i la beguda en recipients de plàstic. Aquest servei es fa a la porta del convent, on hi ha el passadís llarg, és un lloc discret. Es reparteix el menjar cada dia, de dilluns a divendres, a les 12 del migdia. Els caps de setmana ho fan les monges Paüles de Maricel. Aquests dos dies nosaltres no podem fer-ho ja que l'horari coincideix amb la catequesi i les misses. He de dir que s'han d'elaborar dos tipus de menjar ja que servim també a persones musulmanes. Cada dia és una sorpresa, no se sap quanta gent trucarà a la porta i quina classe de menjar demanaran. Se'ls dona una bossa amb el menjar i fruita. És una bossa força completa. Tot és una mica caòtic, però ens en sortim. Nostre Senyor ja sap perquè ho fa. De les persones que vénen hi ha qui tenen malalties mentals, també hi ha força immigrants i molta gent que viu al carrer. També hi ha okupes d'aquí amb qui no saps ben bé què fer. Majo-

ritàriament són homes. Alguna vegada alguns d'entre ells han causat desperfectes i robatoris a l'església. Però normalment, el frare i els col·laboradors posen ordre. Hi ha una senyora, abans ho feia un frare, que cada vespre va a uns forns del poble a buscar el pa que ha sobrat. Aquest pa, si se n'ha recollit molt, es congelarà i servirà tant per al convent com per a repartir. Això ens va molt bé, perquè el pa és un aliment caríssim i ens permet estalviar. Hem de dir que el col·legi de la Presentació, que està al costat del convent, també ens ajuda amb el menjar que els sobra del menjador. També l'Ajuntament hi col·labora, així com d'altres entitats i particulars.

Si detectem necessitats econòmiques, que no podem assumir, ens posem en contacte amb Càritas amb la qual hi ha una estreta i recíproca col·laboració. Per exemple, davant una persona que no té diners per viatjar, el convent ho comunica a Càritas qui dóna un tiquet a la persona. Aquesta, quan vagi a l'estació, podrà bescanvi-

ar el tiquet per un bitllet. Val a dir que la col·laboració del personal de l'estació és molt bona. Igualment, en cas que una persona necessiti anar a una pensió del poble, també ens posem en contacte amb Càritas. I al contrari, Càritas ens adreçarà les persones que ells no poden atendre cap al convent. També hi ha una estreta col·laboració amb Benestar Social de l'Ajuntament. Contactem sovint amb Serveis Socials per molts casos, alguns els portem en comú. Aquests serveis funcionen a través d'uns protocols que nosaltres respectem i crec que és bo que hi siguin. També amb la policia hi ha hagut bons tractes. En una ocasió, la policia trobà una persona a la platja, la van detenir i com que no portava roba, la van portar al convent i aquí la vam vestir. En altres moments hem acollit gent que la policia ens ha portat perquè dormia al carrer. Però no sempre aquestes col·laboracions han estat bones. Recordo un cas en què hi va haver una reunió entre els comerciants del poble i membres del cos de Mossos d'Esquadra per tractar d'un tema sobre seguretat ciutadana. Davant la pregunta d'un comerciant si a Arenys hi havia problemes de seguretat, un mossos contestà que al poble hi havia un punt conflictiu. Es referia al convent dels frares. Aquesta resposta alarmà alguns dels allà presents ja que col·laboraven amb el convent i portaven els seus fills a catequesi. Això arribà a les meves orelles i vaig lamentar profundament aquestes declaracions. En una reunió amb l'Alcalde i el Cap dels Mossos aquest es disculpà pel que havia declarat, però estava preocupat donat que les persones acollides al convent "li alteraven les estadístiques". Però, normalment, la col·laboració amb els mossos ha estat bona.

Valoració personal. Com ho vius tot això?

Una de les coses més difícils és no veure el pobre com un enemic. Es tracta de passar de ser jutge a metge. Explico una anècdota: era al principi de tot i un pobre va venir a demanar. El frare, com que va advertir que havia begut més del compte, no li va voler obrir la porta i el noi, després d'insistir vàries vegades sense trobar resposta, va marxar però abans es va pixar a la porta del convent. L'endemà va tornar i va demanar per parlar amb mi. D'entrada, va demanar perdó pel fet del dia anterior i es va voler confessar. El vaig fer passar, esperant que en algun moment o altre em demanaria diners. Després de confessar-se vam estar parlant i al final quan ja s'acabava, el noi em va comentar que em volia dir una cosa. Vaig pensar: "Ara em demanarà diners". La cosa no va anar així, sinó que em va explicar que havia

conegut una noia, era una prostituta de la carretera, i que es volia casar. Em va dir que a ell li agradava resar, que anava a missa, que combregava, però que un capellà li havia dit que anant amb una noia d'aquesta mena no podia combregar. Vam estar parlant llarga estona. Vam arribar a la conclusió que calia treballar més (ell vivia de vendre paquets de mocadors "Kleenex", al costat dels semàfors) i enfortir la relació de la parella. Un cop acabada la conversa i ja a la porta el noi va treure un paquet de mocadors de la butxaca i me l'allargava. Vaig pensar que me'l volia vendre i vaig dir-li que en aquell moment no tenia diners per donar-li. El noi contestà: "No, padre, gracias, es por el tiempo que me ha dedicado". A hores d'ara encara guardo aquest paquet de mocadors a la meva habitació.

El pobre té les mateixes ambivalències que nosaltres. Els rics ens roben i ho trobem normal, ens enfadem més

quan ens roba un pobre, segurament perquè posen en joc els nostres sentiments més bons. Al pobre no se l'ha d'ajudar perquè sigui bo, sinó perquè és humà.

La dolcesa de Sant Francesc en atendre el leprós, la trobes aquí?

L'experiència de transformar el que és amarg en dolç no és el fet d'ajudar, sinó el fet de ser ajudat pels pobres. Una vegada dos frares vam anar al centre que tenen les Missioneres de la Caritat (les de la Mare Teresa de Calcuta) al carrer Ferran de Barcelona (no sé si encara és així). Hi vam anar com a pobres, a demanar. Estàvem en una taula, la nostra cara no es corresponia al lloc on érem. Quan vam acabar de menjar, una senyora que seia al meu costat em va dir: "Tu no eres de aquí, ¿verdad? Pues toma esto que te servirá para esta noche, que tu no sabrás cómo encontrarlo". Em va donar pa amb trossos de formatges. Un altre home que tenia a l'altre costat i quasi no tenia dents em donà la xocolata que li tocava de la seva ració: els hi feia pena... El mateix li passà a l'altre frare. L'experiència de Francesc no és de dalt a baix és d'igual a igual.

En la mesura que l'experiència es dona d'igual a igual som restaurats per ells. En situacions de pobresa es veu la persona humana sense afegitons. La relació amb els marginats et dona la doble sensació: una aversió que crea alhora comunió. Comunió, perquè t'hi veus reflectit. De vegades fan coses que tu humanament no faries, però com deia aquell: *No hi ha res humà que ens sigui estrany*.

Una cosa és el pobre i una altra el marginat. El primer es troba amb un problema bàsicament econòmic, l'altre s'ha situat física i, sobretot, anímicament al marge de la societat. Ajudar un pobre és gratificant, és ell qui tira del carro, però una altra cosa és el marginat, que és molt difícil d'ajudar. Quan ve un pobre t'hi aboques, amb el marginat fàcilment jutgem i ens neguitegem. No responen als paràmetres que normalment fem servir. Per aquí ha passat molta gent que se'ls ha ajudat. D'altres, veus que per molt que els ajudis, és molt difícil que surtin del pou. Normalment no saps què fer, a un jove amb drogoaddicció fins i tot se'l va acompanyar a Can Tunis a buscar droga. I aquest, malgrat tots els pronòstics, ha pogut reeixir...

Aquesta és una tasca social. Quin plus li dóna el fet que aquesta la facin els frares i no Benestar Social?

Jo des de la meua fe he de viure pobre i obert als pobres. No puc prescindir dels pobres en la meua fe. Estant amb ells aprenc de mi mateix i de Déu. Un home que vol viure l'Evangeli de Jesús ha d'estar en contacte amb ells.

Per estar amb Jesús és imprescindible el contacte amb els pobres. No podem viure sense una relació amb persones amb dificultats. L'objectiu és ser conseqüent amb Jesús, és portar Jesús, és dur l'Evangeli. Una de les coses més boniques són les grans converses que tenim sobre Jesús amb els pobres. Aquí constantment estem fent diàleg interreligiós. Molts pobres acaben resant amb nosaltres. En recordo un, musulmà, que ens acompanyava a Sant Martí i es quedava a missa. Una vegada, en el lloc d'acollida del convent, hi va haver una picabaralla entre els que hi vivien sobre a qui li tocava netejar la cuina i aquest noi s'oferia a fer-ho tot. Li vaig preguntar per què ho feia ell si no li tocava i em respongué: "Padre, hoy tu, en la misa, has dicho que no hay que devolver mal por mal ni ojo por ojo, sino amar a los enemigos". Va citar un text de l'Evangeli! Aquest mateix noi, un cop casat, va venir al convent per parlar i em va dir: "Mi mujer está embarazada y tengo poco dinero. Vosotros los cristianos abortáis, ¿verdad?". Ell buscava que jo l'hi aprovés l'avortament, però em va escoltar. El nen va néixer, es diu Abdulatif. La relació és de molts anys i molt intensa.

És portar Jesús. Portem una persona que allibera i ens proposa un camí d'alliberament. En un món en què dels 15 fins al 50 anys la causa de mort més elevada és el suïcidi, vol dir que alguna cosa molt seriosa està passant.

Els cristians no sabem el tresor que tenim. Hauríem de tenir molta més consciència del que tenim entre mans. A vegades tinc la sensació com si fos un venedor de fruita que té una

prestatgeria plena de fruita de la més escollida i la gent ve i s'interessa per la prestatgeria i menysprea la fruita, ni se la mira. Moltes vegades les persones vénen a l'església i pregunten coses com: "I de quin segle és?, de quines pedres està feta?, quan la van edificar?". Només els interessa la prestatgeria, ningú pregunta per Déu, per Jesús, pel seu missatge, què es fa en aquell edifici tan estrany que és l'església?

Amb els pobres es crea un ambient que facilita el fet de poder parlar de Jesús amb molta naturalitat. Pots comunicar-ho de moltes i diverses formes. Quan la persona s'obre a la fe és la plenitud. Diuen que al pobre que acullo no li he de donar només peix sinó ensenyar-lo a pescar. D'acord, però si només faig això, el faig capitalista. Li hem donat menjar i l'hem ensenyat a pescar. Així, doncs, s'ha espavilat. Ha posat un petit negoci... Ja està tota la feina feta? Una part, certament que sí, però n'hi ha prou? N'hi ha prou en què se sàpiga moure en la selva de lluita de classes i d'interessos? No tenim nosaltres un tresor infinitament més gran?